
VASTUVÕETUD TEKSTID

P8_TA(2014)0039**Organisatsiooni Memorial (2009. aasta Sahharovi auhinna laureaat) laialisaatmine Venemaal****Euroopa Parlamendi 23. oktoobri 2014. aasta resolutsioon vabaihenduse Memorial (Sahharovi auhinna võitja aastal 2009) tegevuse lõpetamise kohta Venemaal (2014/2903(RSP))**

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid soovitusi ja resolutsioone Venemaa kohta, eriti 23. oktoobri 2012. aasta¹ ja 2. aprilli 2014. aasta² soovitusi nõukogule ühiste viisapiirangute kehtestamise kohta Sergei Magnitski juhtumiga seotud Venemaa ametnikele ning 13. juuni 2013. aasta resolutsiooni õigusriigi põhimõtete järgimise kohta Venemaal³ ja 13. märtsi 2014. aasta resolutsiooni Venemaa kohta: Bolotnaja väljaku sündmustega seotud meeleavaldajate karistamine⁴,
- võttes arvesse, et Euroopa Parlament andis 2009. aastal Sahharovi mõttevabaduse auhinna Venemaa vabaihendusele Memorial, mis muu hulgas võitleb Venemaal poliitvangide õiguste eest,
- võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 26. märtsi 2013. aasta avaldust vabaihenduste olukorra kohta Venemaa Föderatsioonis,
- võttes arvesse Venemaa põhiseadust, eriti selle artiklit 118, milles on sätestatud, et õigust mõistavad Venemaa Föderatsioonis ainult kohtud, ning artiklit 120, milles on sätestatud, et kohtunikud on erapooletud ja alluvad ainult Venemaa põhiseadusele ning föderaalsetele,
- võttes arvesse 28. novembril 2013. aastal toimunud ELi ja Venemaa konsultatsioone inimõiguste alal,

---

¹ ELT C 68 E, 7.3.2014, lk 13.

² Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2014)0258.

³ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0284.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2014)0253.

- võttes arvesse Venemaa Föderatsiooni inimõiguste ombudsmani Vladimir Lukini 4. märtsil 2014. aastal tehtud avaldust Moskvast toimunud avalike meeleavalduste ja õiguskaitseasutuste rakendatud meetmete kohta,
  - võttes arvesse Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Venemaa Föderatsiooni vahelist kehtivat partnerlus- ja koostöölepingut ning peatatud läbirääkimisi uue ELi ja Venemaa vahelise lepingu sõlmimiseks,
  - võttes arvesse 2010. aastal Doni-äärses Rostovis algatatud moderniseerimispartnerlust ning Venemaa liidrite lubadust võtta õigusriigi põhimõtted Venemaa moderniseerimise aluseks,
  - võttes arvesse ÜRO Peaassamblee poolt 9. detsembril 1998. aastal vastu võetud ÜRO deklaratsiooni inimõiguste kaitsjate kohta,
  - võttes arvesse kodukorra artikli 135 lõiget 5 ja artikli 123 lõiget 4,
- A. arvestades, et Venemaa Föderatsioon on Euroopa Nõukogu, Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) ja ÜRO täisliikmena võtnud endale kohustuse järgida demokraatia ja õigusriigi põhimõtteid ning austada inimõigusi; arvestades, et viimastel kuudel on Venemaal toimunud mitmeid tõsiseid õigusriigi põhimõtete rikkumisi ja on vastu võetud piiravaid seadusi ning sellest tulenevalt tekitab üha enam muret küsimus, kuidas Venemaa täidab oma rahvusvahelisi ja siseriiklikke kohustusi; arvestades, et EL on korduvalt pakkunud täiendavat abi ja nõustamist, et aidata Venemaal oma põhiseaduslikku ja õiguskorda kooskõlas Euroopa Nõukogu standarditega ajakohastada ning sellest korrast kinni pidada;
- B. arvestades, et inimõiguste olukord on Venemaal viimastel aastatel halvenenud ning Venemaa ametivõimud on vastu võtnud rea seadusi, mis sisaldavad mitmeti mõistetavaid sätteid ja mida kasutatakse opositsioonile ja kodanikuühiskonna aktivistidele uute piirangute seadmiseks, samuti sõna- ja kogunemisvabaduse piiramiseks;
- C. arvestades, et Venemaal 2012. aasta juulis vastu võetud nn välisagentide seaduses nõutakse, et vabaihendused, mida rahastatakse välismaalt ning mis osalevad poliitilises tegevuses, taotleksid enda lisamist valitsuse välisagentide nimekirja, millega nad allutatakse täiendavale rängele valitsuse kontrollile; samuti nõutakse seaduses, et kõnealused organisatsioonid märgiksid kõikides oma väljaannetes, pressiteadetes ja aruannetes, et need on koostanud välisagent; arvestades, et seadust muudeti 2014. aasta mais, et justiitsministeerium võiks ise selliseid vabaihendusi välisagentidena registreerida;
- D. arvestades, et selle seaduse rakendamine on kaasa toonud drastilisi meetmeid, nt politseihaaranguid, vara konfiskeerimist, haldustrahve ja muid meetmeid, millega püütakse kodanikuühiskonna organisatsioonide tegevust takistada ja pärssida; arvestades, et 13 juhtivat inimõiguste rühma esitasid Euroopa Inimõiguste Kohtule ühise kaebuse, milles seadsid välisagentide seaduse kahtluse alla; arvestades, et taotlus on praegu läbivaatamisel;
- E. arvestades, et arvukad Venemaa ja rahvusvahelised inimõiguste organisatsioonid teatasid, et julgeolekujõudude ebaproportsionaalsed ja agressiivsed meetmed tõid

- kaasa vägivallopuhangu, millele järgnes meelevaldajate meelevaldne vahistamine; arvestades, et Venemaa ametivõimud kiusavad taga opositsioonierakondade ja -liikumiste juhte ning mõned neist on erinevate süüdistuste alusel kinni peetud;
- F. arvestades, et mitmed viimaste aastate kohtuprotsessid ja -menetlused on tekitanud kahtlusi Venemaa Föderatsiooni kohtuorganite sõltumatuses ja erapooletuses; arvestades, et neid kohtuprotsesse tuleb vaadata laiemas kontekstis, mida iseloomustab üha kasvav represseerimine, tagakiusamine ja inimõiguste rikkumine Venemaal, sh poliitilised vahistamised, vangistamised ja kohtuprotsessid, millest tuntuimad on Sergei Magnitski, Mihhail Hodorkovski ja Aleksei Navalnõi juhtumid;
- G. arvestades, et Venemaa ametivõimud laiendavad massijälgimise programme; arvestades, et need programmid koos vabaiühenduste vabadust piiravate seadustega on Venemaa ametivõimudele väga võimsaks vahendiks, millega jälgida ja survestada opositsiooni tegevust;
- H. arvestades, et Memorial on Venemaa kodanikuõiguste ja ajalooühendus, mis on tegutsenud alates 1987. aastast demokraatia, õigusriigi põhimõtete ja peamiste inimõiguste edendamiseks poliitikas ja avalikus elus, see loodi rühma nõukogudeaegsete dissidentide algatusel ning Nobeli preemia laureaadi Andrei Sahharovi egiidi all;
- I. arvestades, et Venemaa justiitsministeerium püüab Memoriali likvideerida, sest see koondab enam kui 50 sõltumatut piirkondlikku organisatsiooni kõikjalt riigist ühe katusorganisatsiooni alla ja sel ei ole peakorterit; arvestades, et föderaalsete kohaselt saab organisatsiooni pidada riiklikuks ainult juhul, kui see on esindatud enam kui pooltes Venemaa piirkondades ametlikult registreeritud piirkondlike organisatsioonide kaudu; arvestades, et Memorial on justiitsministeeriumis registreeritud alates 1992. aastast;
- J. arvestades, et Memorial on oma juhtide suu läbi avaldanud tugevat vastuseisu Venemaa agressioonile Ukraina vastu, seda kritiseerinud ning palunud president Putinil see lõpetada;
- K. arvestades, et 2009. aastal andis Euroopa Parlament Memorialile Sahharovi auhinna;
- L. arvestades, et 23. mail 2014 andis Moskva kohus korralduse registreerida inimõiguste keskus Memorial välisagendina tema „poliitilise tegevuse” pärast inimõiguste valdkonnas; arvestades, et vabaiühendus keeldus end sellise ebaõiglase sildi all registreerimast ning otsustas oma struktuuri likvideerida ja jätkata tegevust Venemaa Föderatsioonis ilma end registreerimata;
- M. arvestades, et Venemaa justiitsministeerium algatas 13. oktoobril 2014 kohtuasja eesmärgiga Venemaa ühendus Memorial likvideerida, tuues väidetavalt põhjenduseks, et Memorial ja sellega seotud ühendused ei ole nõuetekohaselt registreeritud;
- N. arvestades, et Memoriali ootab laialisaatmine, kui Venemaa ülemkohus teeb 13. novembril 2014 otsuse;
- O. arvestades, et Memorialil on olnud kaua probleeme Venemaa ametivõimudega: juulis 2014 nimetas justiitsministeerium Memoriali välisagendiks, pärast inimröövide ja mõrvajuhtumeid uurinud inimõiguste aktivisti Natalja Estemirova mõrva sunniti

Memoriali sulgema oma Tšetšeenia kontor ning Memorial oli esimene organisatsioon, mis sai likvideerimiskorralduse oma Peterburis asuva diskrimineerimisvastase keskuse ADC kohta (mis kaitseb Venemaa romade, Kesk-Aasiast ja Kaukaasiast pärit võõrtöötajate ning Krimmi etniliste tatarlaste õigusi), sest seda polnud registreeritud välisagendina;

- P. arvestades, et teabe, infotehnoloogia ja teabekaitse seaduse 2014. aasta veebruaris vastu võetud muudatuste alusel blokeeriti sõltumatute interneti uudistekanalite veebisaidid; arvestades, et teiste seas blokeeriti Grani.ru, Kasparov.ru, EJ.ru, opositsiooniaktivisti Aleksei Navalnõi blogi Moskva Echo raadiojaama veebisaidil ning Livejournal.com; arvestades, et mõnes piirkonnas lõpetati sõltumatu opositsioonilise kaabeltelevisiooni kanali Dožd (Vihm) edastamine;
1. mõistab teravalt hukka Venemaa justiitsministri üleskutse ülemkohtule lõpetada sõltumatu inimõiguste organisatsiooni Memorial tegevus ning 13. novembriks 2014 kavandatud kohtuistungit ning nõuab kohtuasja tagasivõtmist enne kavandatavat istungit; rõhutab, et Memorial mängib väga olulist rolli demokraatlike väärtuste ja inimõiguste edendamises Venemaal;
  2. palub Venemaa ametivõimudel lõpetada ühenduse Memorial, inimõiguste keskuse Memorial, nende liikmete ja kõikide Venemaa Föderatsioonis tegutsevate inimõiguste kaitsjate igasugune tagakiusamine, sh kohtu tasandil, ning tagada, et nad saavad ellu viia oma õiguspärasest tegevust igas olukorras ilma sekkumiseta;
  3. toonitab, et presidendi juures asuva kodanikuühiskonna ja inimõiguste nõukogu esimees Mihhail Fedotov on selgelt öelnud, et Memoriali tegevuse lõpetamiseks ei ole õiguslikku alust ning et ülemkohtu istung tuleks edasi lükata, et see toimuks pärast 19. novembriks 2014 kavandatud Memoriali konverentsi, kus Memorial peaks teatama oma organisatsioonilistest muudatustest, et järgida Venemaa õigust;
  4. on seisukohal, et välisagentide seadus on vastuolus Venemaa kohustustega Euroopa Nõukogus ja OSCEs; on lisaks seisukohal, et välismaalt raha saavate vabaihenduste poliitilise tegevuse määratlus on nii lai, et võimaldab tegelikult valitsusel kontrollida peaaegu iga avaliku eluga seotud organiseeritud tegevust; nõuab seetõttu, et Venemaa tunnistaks kehtetuks seaduse, mis sisaldab Venemaa rahvusvaheliste ja põhiseaduslike inimõigusi puudutavate kohustustega vastuolus olevaid sätteid;
  5. väljendab sügavat muret välisagentide seaduse 2014. aasta mai muudatuste pärast, mis võimaldavad justiitsministeeriumil rühmitusi välisagentidena registreerida oma äranägemise järgi ja ilma nende nõusolekuta;
  6. toonitab, et pärast seaduse muutmist registreeris justiitsministeerium kiiresti esimesed 15 rühmitust ning mitu vabaihendust on hiljem püüdnud edutult kohtu kaudu võidelda ametivõimude püüde vastu neid registreeruma sundida;
  7. rõhutab, et need vabaihendid (inimõiguste keskus Memorial, sihtasutus Avalik otsus, AGORA ja JURIX) on eriti tuntud selle poolest, et pakuvad õigusabi kohtuasutuste poliitilise manipuleerimise ohvritele, taga kiusatud kodanikuühiskonna aktivistidele ja rahumeelsetele meelevaldajatele, LGBT aktivistidele ja politiseivägivalla ohvritele, ning nad mängivad väga olulist rolli demokraatlike väärtuste ja inimõiguste edendamises Venemaal;

8. palub Venemaa ametivõimudel tagada igas olukorras inimõiguste ja põhivabaduste austamine vastavalt inimõiguste ülddeklaratsioonile ning Venemaa Föderatsioonile ning Venemaa Föderatsioonile poolt ratifitseeritud rahvusvahelistele ja piirkondlikele inimõiguste vahenditele, ning austada kõikide kodanike õigust kasutada oma põhivabadusi ja üldisi inimõigusi; palub Venemaa ametivõimudel järgida Euroopa Nõukogu ministrite komitee deklaratsiooni (Euroopa Nõukogu tegevuse kohta inimõiguste kaitsjate paremal kaitsmisel ja nende tegevuse edendamisel) sätteid;
9. tunneb sügavat muret, et Venemaa ei täida oma rahvusvahelisi juriidilisi kohustusi Euroopa Nõukogu ja OSCE liikmena ega austa peamisi inimõigusi ja õigusriigi põhimõtteid, mis on sätestatud Euroopa inimõiguste konventsioonis ning kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelises paktis;
10. väljendab sügavat muret kriitilise kodanikuühiskonna tingimuste halvenemise pärast Venemaal – eriti selliste organisatsioonide puhul, mis tegelevad inimõiguste ja demokraatlike vabadustega ning on kriitilised riigi poliitika suhtes; nõuab, et Venemaa pööraks praeguse suundumuse ümber ning tagaks, et kodanikel ja organisatsioonidel on võimalik takistamatult ellu viia oma õigusjärgne tegevus, ja edendaks kriitilise kodanikuühiskonna kaasatust;
11. rõhutab, et kogunemisvabadus on Venemaa Föderatsioonis tagatud Venemaa põhiseaduse artikliga 31 ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga, milles Venemaa on osaline ja mida Venemaa ametivõimud on seetõttu kohustatud järgima; palub Venemaa Föderatsioonil austada õigusriigi põhimõtteid ning sõna- ja kogunemisvabadust;
12. palub komisjoni asepresidendil ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindajal ning Euroopa välisteenistusel tagada, et kõikide poliitilise tagakiusamise ohvrite juhtumeid käsitletakse kohtumistel Venemaa esindajatega ning et Venemaa esindajatel palutakse iga juhtumi puhul ametlikult vastata;
13. palub nõukogu eesistujal, komisjoni presidendil ning komisjoni asepresidendil ja ELi kõrge esindajal jälgida selliseid juhtumeid jätkuvalt tähelepanelikult, tõstatada neid küsimusi eri kogudes ja kohtumistel Venemaaga ning anda Euroopa Parlamendile aru Venemaa ametivõimudega peetud arutelude kohta;
14. nõuab, et komisjoni asepresident ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning Euroopa välisteenistus tagaksid, et EL kasutab iga võimalust Venemaa kodanikuühiskonna organisatsioonidega (sh demokraatlike väärtusi, inimõigusi ja õigusriigi põhimõtteid edendavate organisatsioonidega) suhtlemiseks ja nende toetamiseks;
15. nõuab, et komisjon ja Euroopa välisteenistus suurendaksid seoses ELi rahastamisvahendite jätkuva kavandamisetaolise rahalist abi Venemaa kodanikuühiskonnale ning lisaksid ELi ja Venemaa kodanikuühiskonna foorumi partnerlusinstrumenti, et tagada jätkusuutlik ja usaldusväärne pikaajaline toetus;
16. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjoni asepresidendile ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa Nõukogule, Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioonile ning Venemaa Föderatsiooni presidendile,

valitsusele ja parlamendile.